

ब्रह्मभूयान्ब्रह्मैव ॥ १७ ॥ भूतानिअज्ञानिनिशामयपश्य पर्वतस्थोज्ञानपर्वताहः यथोक्तं प्रज्ञाप्रासादमारुहसंशोध्यः शोचतो जनान् भूमिष्ठानिवशैलस्थः सर्वान्प्राज्ञानुपश्यतीति ॥ १८ ॥ एनयोगेनाज्ञानेनदीतरणरूपं ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ नैवेति पुमान् एतद्ब्रह्मरूपादिरूपेण न वेदनामरूपशून्यत्वात् भूतभव्ययोर्भवउत्पत्तिः कारणतदात्मकं ॥ २२ ॥ अभवोऽनुत्पत्तिरात्मा तस्य प्रतिपत्त्यर्थं एतद्धर्मेष्वयोगधर्मः ॥ २३ ॥ यद्यपि तन्त्रभेदेन जगदुत्पत्तिप्रकाराभिद्यते तथापि मादिसंपन्नस्य सर्वधर्मस्पर्शिसुषुप्तावस्थासदृशसुखदुःखसंपर्कशून्यतयाऽवस्थानं मुक्तिरितिसर्वादि समतं वादिनो देहनाशो वा शून्यभावी बाहुः स्वनाशो बालिगभंगो वाऽविद्यानिर्वृत्तिर्वास्विरूपप्रतिष्ठाचिंतिशक्तिर्वापरमानंदावाप्तिर्वैतिशब्दतएव विकल्पयंति ते देतदभिसंधायाह यथेति यथा सर्वाणि मतानि येन प्रकारेण मुक्तौ पर्यवस्यंति तथा तेनैव प्रकारेण मदीयान्येता निवर्चांसि मुक्तौ पर्यवस्यंतीति मया यथा तथेति भावप्रधानो निर्देशः याथा तथ्येन कथितानीत्यर्थः हे पुत्र तानि मतानि भवन्ति फलतो विरोधाभावात् न भवन्ति च निर्वक्तुमशक्यत्वात् तस्मात्सर्वे

उत्तमांबुद्धिमास्थाय ब्रह्मभूयान्भविष्यसि ॥ संतीर्णः सर्वसंसारस्य सन्नात्मा विकल्मषः ॥ १७ ॥ भूमिष्ठानीव भूतानि पर्वतस्थो निशामय ॥ अक्रुध्यन्न प्रहृष्यं श्वननृशंसमतिस्तथा ॥ १८ ॥ ततो द्रक्ष्यसि सर्वेषां भूतानां प्रभवाप्ययौ ॥ एनैवै सर्वभूतेभ्यो विशिष्टं मे निरेबुधाः ॥ धर्मधर्मभृतां श्रेष्ठामुनयस्तत्त्वदर्शिनः ॥ १९ ॥ आत्मनो व्यापिनो ज्ञानमिदं पुत्रानुशासनं ॥ प्रयताय प्रवक्तव्यं हि तायानुगताय च ॥ २० ॥ आत्मज्ञानमिदं गुह्यं सर्वगुह्यतमं महत् ॥ अब्रुवं यदहं तात आत्मसाक्षिकं मंजसा ॥ २१ ॥ नैव स्त्री न पुमाने तन्नैव वेदनं पुंसकं ॥ अदुःखमसुखं ब्रह्म भूतं भव्यं भवात्मकं ॥ २२ ॥ नैतज्ज्ञात्वा पुमान् स्त्री वा पुनर्भवमवाप्नुते ॥ अभवप्रतिपत्त्यर्थमेतत् धर्मं विधीयते ॥ २३ ॥ यथामतानि सर्वाणि तथैतानि यथा तथा ॥ कथितानि मया पुत्र भवन्ति न भवन्ति च ॥ २४ ॥ तत्प्रीति युक्तेन गुणान्वितेन पुत्रेण स पुत्रदमन्वितेन ॥ पृष्टो हि संप्रीतिमना यथार्थं ब्रूयात्सु तस्येह यदुक्तमेतत् ॥ २५ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिपर्वणि मोक्षधर्मपर्वणि शुकानुप्रभे पंचाशदधिक द्विशततमोऽध्यायः ॥ २५० ॥ ॥ ६३ व्यास उवाच गंधान् रसान् नानुं रून् ध्यात्सु खं वानां लंकारां श्वाप्नुयात्तस्य तस्य ॥ मानं च कीर्तिं च यशश्च नेच्छेत्स वै प्रचारः पश्यतो ब्राह्मणस्य ॥ १ ॥ सर्वान्वेदानधीयीत शुश्रूषुर्ब्रह्मचर्यवान् ॥ ऋचो यजुंषि सामानियो वेदनस वै द्विजः ॥ २ ॥

रपितां च कैरिदं शास्त्रमुपादेयमिति सिद्धं ॥ २४ ॥ तदिति तस्मादुक्तविशेषणवताऽधिकारिणा पृष्टो गुरुः प्रीतिपूर्वकमिदं बवेदित्यर्थः ॥ २५ ॥ इति शांति ० मो ० नै ० भा ० पंचाशदधिक द्विशततमोऽध्यायः ॥ २५० ॥ ॥ ६३ ॥ गंधान् रसानित्याद्यध्यायः साधनविधानार्थं जीवन्मुक्तलक्षणव्यापनार्थं च नानुं ध्यात्तानुसरेत् नापितस्य तस्य गंधादेरलंकारावर्जनानि च प्रामुयात् गंधादिरागद्वेषौ न कार्या किंतूदासीतैवेत्यर्थः प्रचारो व्यवहारः पश्यतो विदुषः ॥ १ ॥ द्विजो मुख्यो ब्राह्मणः ॥ २ ॥